

Animale, tehnologie și artefacte preistorice din materii dure animale descoperite la Păuleni-Ciuc, jud. Harghita. Catalog

CORNELIU BELDIMAN, DIANA-MARIA SZTANCS, DAN LUCIAN BUZEA: *Animale, tehnologie și artefacte preistorice din materii dure animale descoperite la Păuleni-Ciuc, jud. Harghita. Catalog*, Editura Angustia, 2012, Sfântu Gheorghe. p. 311, 18 fig. color, 83 pl. color, ISBN 978-606-92849-2-6.

Adela KOVÁCS

Muzeul Național al Carpaților Răsăriteni, Sf. Gheorghe
adelina_ab@yahoo.com

Cartea debutează cu un „Cuvânt înainte” semnat de autorii prezentului volum. De la prima pagină, cititorul este informat că prezentul catalog se înscrie în seria de proiecte editoriale ale Muzeului Național al Carpaților Răsăriteni din Sfântu Gheorghe, județul Covasna.

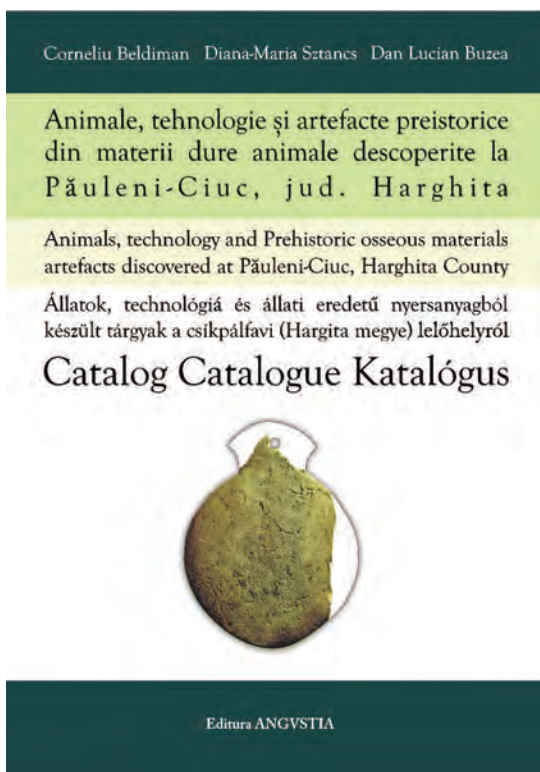
Prezentul catalog a fost realizat cu sprijinul financiar al Administrației Fondului Cultural Național, ca urmare a unui proiect de finanțare depus de către Muzeul Național al Carpaților Răsăriteni.

Volumul pune la dispoziția celor interesați, în principal cercetătorilor, un lot de peste 100 de artefacte preistorice din materii dure ani-

male descoperite la situl de la „Dâmbul Cetății” (*Várdomb*), com. Păuleni-Ciuc, satul Șoimeni, jud. Harghita. Scopul cărții este acela de a sprijini o mai bună înțelegere a arheologiei, preistoriei și a modului de exploatare a resurselor oferite de diverse specii de animale, respectiv a materiilor dure animale, precum os, corn, dinți, scoici etc.

Capitolul I (Dan Lucian Buzea): *Prezentarea cercetărilor arheologice de la Păuleni-Ciuc - „Dâmbul Cetății” (Sat Șoimeni, jud. Harghita)* cuprinde mai multe subcapitole introductive. După prezentarea generală a sitului și istoricul cercetărilor arheologice sunt prezentate rezultatele cercetărilor efectuate de Muzeul Național al Carpaților Răsăriteni, în perioada 1999-2012. Fiecare campanie de cercetare este descrisă cronologic, începând cu anul 1999, menționând responsabilul cercetării arheologice, membrii colectivului, perioada și principalele rezultate în funcție de perioada de încadrare a complexelor cercetate. Această parte reprezintă informații valoroase prin faptul că cititorul are ocazia să observe continuitatea cercetărilor precum și rezultatele acestora an de an, pe măsură ce acestea au evoluat.

Capitolul II (Dan Lucian Buzea): *Eneoliticul și Epoca Bronzului din zona sud-est transilvăneană* este o parte ce prezintă sintetic descrierile eneolitice (aparținând culturii Cucuteni-Ariuşd-Tripolie), locuirile Bodrogkeresztúr și Coțofeni, descoperirile din epoca bronzului încadrate în perioada timpurie și mijlocie, culturile Costișa/Ciomortan și Wietenberg. Important de remarcat pentru acest capitol este faptul că, pentru fiecare perioadă, epocă sau cultură, sunt prezentate în mod separat descoperirile deosebite,

reprezentând fie complexe speciale, precum gropi ritualice, morminte, fie obiecte rare sau mai puțin obișnuite. Ultimul subcapitol prezintă Epoca Fierului cu foarte puținele urme dacice de la sit.

Capitolul III (Corneliu Beldiman, Diana-Maria Sztancs): *Industria materiilor dure animale. Studiu, importanță, metodologie, rezultate* este un capitol axat direct pe subiectul volumului de față, fiind de fapt o parte introductivă în ceea ce privește categoriile de obiecte care aparțin industriei osului sau a industriei materiilor dure animale (prescurtat în carte IMDA), tipurile de artefacte din materii dure animale clasificate pe epoci ale preistoriei României. Un subcapitol esențial este cel care descrie metodologia de studiu a artefactelor din materii dure animale. Se explică modul de clasificare a pieselor, precum și etapele de analiză a acestora prin procedee specifice, precum traseologia, realizarea bazelor de date și a băncilor de imagini, etc.

Capitolul IV (Corneliu Beldiman, Diana-Maria Sztancs): *Date privind repertoriul artefactelor din materii dure animale descoperite în așezarea de la Păuleni-Ciuc – „Dâmbul Cetății”, jud. Harghita* prezintă considerații generale asupra lotului de piese supuse analizei. Autorii subliniază faptul că „*Valoarea demersului de față este subliniată prin faptul că, în ultimă instanță, avem de-a face cu analiza sistematică, în premieră, a unui lot de artefacte atribuit culturii Cucuteni-Ariușd în proveniență din regiunile intracarpatiche, bine reperat în stratigrafia sitului și apt a fi datat radiometric*”. Lotul studiat este prezentat în funcție de campaniile de cercetare în cadrul cărora au fost descoperite și se descrie protocolul standard de studiu, pe paliere și componente cu scopul unei înregistrări extensive și exhaustive a datelor. Aici se precizează faptul că fiecare piesă se identifică printr-un indicativ codat ce cuprinde sigla sitului, numărul etapei de locuire și numărul curent. Capitolul este completat de trei tabele ce prezintă: indicativul cu numerele de inventar, tipologia, contextul stratigrafic, materiile prime și speciile pentru lotul de piese din cultura Cucuteni-Ariușd (tabelul 1); indicativul cu numerele de inventar, tipologia, contextul stratigrafic, materiile prime, speciile și procedeele tehnice pentru lotul de piese din cultura Wietenberg (tabelul 2) și structura tipologică, respectiv repartiția cantitativă pentru piesele din cultura Cucuteni-Ariușd (tabelul 3).

Capitolul V (Corneliu Beldiman, Diana-

Maria Sztancs): *Industria materiilor dure animale descoperită în așezarea de la Păuleni-Ciuc – „Dâmbul Cetății”, jud. Harghita. Date asupra paleotehnologiei* ilustrează pe larg tehnologiile folosite pentru realizarea pieselor din materii dure animale, în funcție de culturile/epocile în care aceste artefacte au fost descoperite. Este descris pe larg întregul lanț de operațiuni efectuate de oamenii preistorici pentru realizarea obiectelor IMDA, alături de studiul tehnic și precizarea rolului funcțional prezumat.

În *Capitolul VI: Concluzii* sunt subliniate inițiativele Muzeului Național al Carpaților Răsăriteni de promovare a măsurilor de protejare și încurajare a diversității etnice și culturale, prin intermediul activităților de educație muzeală. Muzeul Național al Carpaților Răsăriteni a sprijinit publicarea acestei cărți, fiind introduse în circuitul științific informații deosebit de valoroase pentru cunoașterea unui palier larg de timp, acoperind eneoliticul (cultura Cucuteni-Ariușd) până în epoca bronzului mijlociu, respectiv cultura Wietenberg.

Scopul cărții de față este acoperit din toate punctele de vedere, fiind un material de studiu pentru mediul științific arheologic, scris totuși într-un limbaj accesibil publicului larg, adult, pasionat de preistoria zonei sud-est ardelen.

Capitolul VII (Corneliu Beldiman, Diana-Maria Sztancs, Dan Lucian Buzea): *Catalogul artefactelor din materii dure animale descoperite în așezarea de la Păuleni-Ciuc – „Dâmbul Cetății”, jud. Harghita*. Acest capitol este cel mai consistent din tot volumul fiind și cel mai valoros. Catalogul este realizat prin efectuarea unei fișe pentru 101 artefacte din materii dure animale, fiind descrise următoarele caracteristici: categoria (precum unelte, arme, podoabe, materii prime, accesorii), instituția deținătoare sau colecția, numărul de inventar, contextul, apartenența culturală. Sunt precizate elemente de ordin tehnologic, precum: materia primă, starea de conservare a artefactului, descrierea (cu date privitoare la morfologie, fabricare, urmele de utilizare, rolul funcțional prezumat), dimensiunile, bibliografia și autorii fișei. Catalogul este ordonat pe perioadele de locuire de la situl Păuleni-Ciuc „Dâmbul Cetății”, respectiv: Cucuteni-Ariușd, Epoca bronzului: Jigodin; Costișa-Ciomortan și Wietenberg.

Catalogul este cu atât mai valoros cu cât este tradus în limbile engleză și maghiară.

Ultima parte a volumului o constituie 18 figuri color, ilustrând: planuri de amplasare a sitului, planurile de cercetare, imagini de ansamblu cu situl, imagini de pe parcursul cercetărilor precum și a structurilor și complexelor cercetate, fotografiile cu diverse obiecte ceramice, reprezentări plastice și vase. În completarea figurilor sunt 83 de planșe cu imagini macroscopice și microscopice ale artefactelor din materii dure animale care fac parte din catalogul de piese IMDA.

Volumul de față se prezintă ca fiind un material util pentru o largă categorie de cititori, fiind un instrument de studiu atât pentru profesori, elevi sau studenți în cadrul activităților didactice, cât și pentru specialiști, care pot găsi în informațiile de o acribie științifică remarcabilă puncte de reper în interpretarea, catalogarea și descrierea pieselor din materii dure animale, dar și informații generale despre civilizațiile de la Păuleni-Ciuc „Dâmbul Cetății”.

Artefacte din materii dure animale în colecția Muzeului de Istorie Galați: Eneolitic

CORNELIU BELDIMAN, DIANA-MARIA SZTANCS, COSTEL ILIE, *Artefacte din materii dure animale în colecția Muzeului de Istorie Galați: Eneolitic / Osseous Materials Artefacts in the collection of History Museum of Galați: Aeneolithic*, Editura Mega, Cluj-Napoca, 2012, 237 p., 155 p. text, 82 p. cu 210 planșe full color, ISBN 978-606-543-277-2

Dan-Lucian BUZEA

Muzeul Național al Carpaților Răsăriteni, Sf. Gheorghe
buzealuci@yahoo.com

Lucrarea a apărut în cadrul proiectului cu tema „Digitizarea patrimoniului cultural mobil al Muzeului de Istorie Galați. Colecția de artefacte eneolitice din materii dure animale”, finanțat de Administrația Fondului Cultural Național (AFCN) și derulat în perioada august-noiembrie 2012, fiind concepută în scopul sistematizării și prezentării dintr-o perspectivă actualizată a informațiilor cu privire la una din categoriile de piese aflate în colecțiile muzeale din România, în cazul de față, artefactele eneolitice confecționate din materii dure animale (MDA) din colecția Muzeului de Istorie Galați.

Cartea este publicată în limba română și cu traducere integrală în limba engleză. Are la început un *Cuprins/Contents* (p.7-8) și este structurată echilibrat în cinci părți distincte (capitole): *Digitizarea patrimoniului cultural mobil al Muzeului de Istorie Galați. Colecția de artefacte eneolitice din materii dure ani-*

male „DanubiOs” (p. 9-11); *Situri eneolitice din sudul Moldovei* (p. 12-14); *Industria materiilor dure animale. Studiu, Importanță, Metodologie, Rezultate* (p. 15-18); *Industria materiilor dure animale în situri eneolitice din Moldova de Sud* (p. 19-22); *Catalogul artefactelor din materii dure animale* (p. 23-72). *The Project: Digitization of the Movable Cultural Heritage from the History Museum of Galați. Collection of Aeneolithic Osseous Materials Artefacts „DanubiOs”* (p. 73-75); *Aeneolithic Sites from Southern Moldavia* (p. 76-78); *Osseous Materials Artefacts. Study, Importance, Methodology, Results* (p. 79-82); *Aeneolithic Osseous Materials Artefacts Discovered in Sites from Southern Moldavia* (p. 83-86); *Catalogue of Osseous Materials Artefacts* (p. 87-147). La final, lucrarea este însoțită de două capitole comune: *Bibliografie/Bibliography* (p. 148-149), *Lista abrevierilor/Abbreviations* (p. 150-151) și